

**Voortgangsbezoek
Tweetalig Onderwijs vmbo
2021 – 2022**

School	Wolfert Lansing
Datum bezoek	26 oktober 2021
Voortgangs-bezoekers	Prof. dr. Rick de Graaff
	Ineke Swaan

Voor gezien tekent:

Naam:

Functie:

Datum:

Handtekening:

Ambtelijk secretaris:

Achtergrond

Dit rapport wordt gebruikt om na afloop van het voortgangsbezoek de bevindingen van de commissie te rapporteren aan de bezochte school. De school ontvangt binnen enkele weken het rapport.

Zelfevaluatie

De school heeft aan de hand van de sterren de zelfevaluatie ingevuld voor de kenmerken 2 t/m 6. Ze heeft ook een toelichting gegeven bij elk kenmerk over waar de school trots op is en waar de school zich nog wil ontwikkelen. De commissie neemt dit en uiteraard haar eigen bevindingen mee in dit rapport.

Scoringsprocedure

De meetbare resultaten (Kenmerk 1) worden alleen **binair** (+) of (-) beoordeeld. Waar nodig wordt dit toegelicht. De meetbare resultaten (Kenmerk 1) worden vooraf door de ambtelijk secretaris van de commissie bekeken.

Voor de kenmerken 2 t/m 6 wordt geen score gegeven, maar een mondelinge en later schriftelijke toelichting in het visitatierapport dat na de visitatie toegestuurd wordt.

Certificering

Om een certificaat te krijgen dienen alle kwaliteitskenmerken *ten minste* wel voldoende te zijn. Hiervoor is het noodzakelijk dat de **normindicatoren** allemaal voldoende zijn.

Kenmerk 1 – Meetbare resultaten		Rapportage : +/-
1.1	<p>Leerlingen in de BBL bereiken aan einde van klas 4 een ERK-profiel waarvan tenminste één actieve en één passieve deelvaardigheid op minimaal A2-plus-niveau zijn.</p> <p>Leerlingen in de KBL bereiken aan einde van klas 4 een ERK-profiel waarvan tenminste één actieve en één passieve deelvaardigheid op minimaal B1-niveau zijn.</p> <p>Leerlingen uit de GL en TL bereiken aan het einde van klas 4 een ERK-profiel waarvan tenminste één actieve en één passieve deelvaardigheid aantoonbaar op B2-niveau zijn.</p> <p>- de school laat zien dat 80% van de leerlingen in het vierde jaar B1/B2 behalen. Er zijn meerdere manieren om dit aan te tonen. Bijvoorbeeld door de leerlingen het havo eindexamen of een oefenexamen te laten maken geijkt op het ERK. Er staan een aantal manieren beschreven in de brochure 'B2 or not B2';</p> <p>- Het ERK beschrijft het +niveau als een zeer goede A2. Het gaat bij deze +niveaus om prestaties die nog binnen de bandbreedte van het betreffende niveau vallen, maar die zich in kwantiteit en kwaliteit kunnen onderscheiden. Bij gespreksvaardigheid betekent een +niveau bijvoorbeeld een actievere deelname aan gesprekken en een breder repertoire bij uitwisseling van informatie.</p>	
1.2	<p>De tto-afdeling heeft voldoende onderwijstijd gepland waarin Engels de voertaal is.</p> <p><i>De school streeft ernaar veertig procent van de onderwijstijd in het Engels aan te bieden. Voor het oordeel + moet minimaal dertig procent van de onderwijstijd in het Engels zijn. Er mag tussen de leerjaren gecompenseerd worden.</i></p>	
1.3	<p>De keuze van de vakken die in het Engels worden aangeboden, waarborgt een goede spreiding over soorten en stijlen van taalgebruik, d.w.z. dat uit elk van de clusters Maatschappijvakken, Exacte vakken en Creatieve en bewegingsvakken ten minste één vak in het Engels wordt aangeboden.</p>	
1.4	<p>De leerlingen behalen op het centraal schriftelijk eindexamen Engels resultaten die positief afwijken van het landelijk gemiddelde.</p>	
1.5	<p>De leerlingen behalen op het centraal schriftelijk eindexamen Nederlands resultaten die niet negatief afwijken van het landelijk gemiddelde.</p>	
1.6	<p>Het gewogen gemiddelde examencijfer van alle overige vakken wijkt niet negatief af van het landelijk gemiddelde.</p> <p><i>Voor het oordeel + mag het gewogen gemiddelde van het centraal schriftelijk eindexamen in alle overige vakken (zowel de vakken waarin Engels de voertaal is als de vakken die in het Nederlands worden gegeven) niet negatief afwijken van het landelijk gemiddelde.</i></p>	

	<p>Voor de berekening van het gewogen gemiddelde wordt gebruik gemaakt van de rekenhulp (cijfertool) die voorafgaand aan de visitatie ter beschikking is gesteld.</p> <p>Voor indicatoren 1.4, 1.5 en 1.6 geldt: Indien van meerdere jaren examenresultaten beschikbaar zijn, wordt gekeken naar de laatste drie jaren, waarbij een negatieve uitzondering in één jaar is toegestaan.</p>	
1.7a	<p>De school heeft een regeling voor ouders die de ouderbijdrage niet kunnen betalen.</p> <p>Voor het oordeel 'positief' moet deze regeling gemakkelijk vindbaar zijn op de website van de school alsook in de schoolgids staan.</p>	
1.7b	<p>De regeling bestaat uit de volgende componenten: In principe wordt steeds voor een volgende stap gekozen als de vorige niet voldoet of niet beschikbaar is.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gespreide betaling: de school biedt een betaalregeling in termijnen aan (bijvoorbeeld per maand/per kwartaal). 2. Externe financiering: de school verwijst ouders naar relevante gemeentefondsen, Stichting Leergeld, etc., al dan niet in combinatie met gespreide betaling en/of gedeeltelijke kwijtschelding. 3. Gedeeltelijke kwijtschelding: de bijdrage wordt op maat verlaagd, al dan niet in combinatie met gespreide betaling. 4. Kwijtschelding: de ouderbijdrage vervalt volledig. 	
<p>Toelichting visitatiecommissie</p> <p>De onderbouw is weer goed op poten gezet na een herstart van het tto op de school. Er is veel enthousiasme en betrokkenheid bij het tto-team. De keus om in jaar 1 iedereen tto te laten doen en na een jaar de keus te geven of ze door willen gaan, lijkt goed te werken.</p> <p>1.1 De school is goed op weg met de aantoonbaarheid van de taalvaardigheid van de leerlingen. Er wordt Anglia gebruikt en leerlingen moeten het op minimaal 1 niveau hoger doen dan in de standaard staat, dus de lat wordt hoog gelegd maar de leerlingen lijken dat goed aan te kunnen. Verder bestaat de mogelijkheid dat leerlingen hun eindexamen Engels op havo-niveau kunnen afleggen.</p> <p>1.2 Er is voldoende onderwijstijd gepland en er zijn plannen om in de bovenbouw nog extra vakken in het Engels aan te bieden. Het minimum moet 30% zijn gemiddeld over de 4 jaren en het streven is 40%. Daar wordt op dit moment aan voldaan.</p> <p>1.3 De spreiding over de vakken is in orde.</p> <p>1.4-1.6 Dit speelt pas als de eerste lichting in jaar 5 zit, dus in schooljaar 2024-2025. Dan kun je de cijfertool invullen die je kunt opvragen bij Nuffic.</p> <p>1.7 De tekst over de vrijwillige ouderbijdrage staat helder op de website.</p>		

Kenmerk 2 - Taalaanbod	
2.1 Norm	De kwaliteit van het taalaanbod dat door de tto-docenten wordt geproduceerd is voldoende, d.w.z. minimaal niveau B2 van het ERK voor alle vaardigheden.
2.2	De tto-afdeling heeft een taalbeleid specifiek gericht op alle moderne vreemde talen die worden aangeboden op de school. <i>Elementen van een taalbeleid kunnen bijvoorbeeld zijn: afspraken over het gebruik van de gegeven taal in de lessen, Personal Idiom Files, het beoordelen van het taalgebruik, etc.</i>
2.3	Het Engels dat gebruikt wordt in de onderwijsmaterialen is authentiek (schriftelijk en audiovisueel). <i>Met authentiek wordt in elk geval bedoeld dat de onderwijsmaterialen niet (letterlijk) vertaald zijn vanuit het Nederlands.</i>
2.4	Er is tenminste één native speaker werkzaam binnen de tto-afdeling, die een ondersteunende rol heeft, al dan niet als docent. <i>Of de school kan aantonen dat het beleid is om de leerlingen regelmatig op andere manieren in aanraking te laten komen met native speakers.</i>
Toelichting visitatiecommissie	
2.1	Het taalniveau Engels van de docenten die lesgeven in tto is goed. Omdat de school een herstart gemaakt heeft, zijn er wel nog een aantal docenten in opleiding, maar dat loopt allemaal voorspoedig. De leerlingen gaven de docenten een compliment voor de manier waarop ze het Engels makkelijk lieten lijken, door gepast Engels te gebruiken en ook bijvoorbeeld bij Biology het Nederlandse woord te geven zodat het makkelijker te begrijpen is.
2.2	Er is geen formeel taalbeleid maar er wordt wel gebruik gemaakt van de Bilingual attitude en een Bilingual Glossary. Ook van de leerlingen hoorden we terug dat bij Duits en Spaans het doeltaal=voertaalprincipe zo veel mogelijk wordt doorgevoerd. De commissie nodigt de school wel uit om na te denken over het verbod om de thuistaal te spreken op school. Dit stamt nog uit het verleden maar zou wellicht herzien kunnen worden. Met zo'n diversiteit aan talen kun je ook je voordeel doen op het gebied van interculturele competenties.
2.3	Het gebruik van authentiek materiaal is op orde. Docenten maken ook veel eigen materiaal dat goed op niveau is.
2.4	Er is een native speaker voor Engels aanwezig, maar ook de aanwezigheid van de docenten die ervaring hebben in het buitenland of op een internationale school hebben gewerkt en het niveau van het Engels in feite ook native is, heeft een positieve invloed op de leerlingen.

Kenmerk 3 - CLIL-didactiek	
3.1 Norm	<p>Docenten passen de CLIL-didactiek actief toe in hun lessen.</p> <p><i>Hierbij moet tenminste gewerkt worden aan het volgende:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -actieve werkvormen, -bewustwording van vakspecifieke taal, -stimuleren communicatieve vaardigheden en Engelstalige interactie, -verschillende vormen van feedback op de taalproductie van de leerlingen.
3.2 Norm	<p>Docenten ontwikkelen en onderhouden hun CLIL-vaardigheden actief en op regelmatige basis.</p> <p><i>Dit wordt aangetoond door bijvoorbeeld aan te geven welke CLIL-cursussen zijn gevolgd, regelmatig met elkaar op school over CLIL te praten, een CLIL-coach aan te stellen, etc.</i></p>
3.3	<p>De docenten Engels besteden in samenwerking met de vakdocenten aandacht aan de ontwikkeling en het onderhouden van de taalvaardigheid van de vakdocenten. Door de docenten onderling wordt er samengewerkt op het gebied van CLIL.</p> <p><i>Hier kan bijvoorbeeld onder verstaan worden: intervisietrajecten, het laten controleren van toetsen door de sectie Engels, het organiseren van maintenance courses, etc.</i></p>
Toelichting visitatiecommissie	
3.1	<p>De commissie heeft veel mooie voorbeelden gezien van CLIL-toepassingen in de les. Lesdoelen werden ook opgesteld en soms ook teruggevraagd aan het eind van de les. Uit de geobserveerde lessen en de gesprekken blijkt ook dat de vakdocenten zich zeer bewust zijn dat ze ook taaldocent zijn.</p>
3.2	<p>De CLIL-scholing die net gestart is, wordt als inspirerend ervaren door de docenten. Bij de start van elk tto-teamoverleg wordt een collega gevraagd een voorbeeld te laten zien van een CLIL-activiteit in haar of zijn les.</p>
3.3	<p>Samenwerking tussen de sectie Engels en de vakdocenten gebeurt wel maar op incidentele basis. De commissie benadrukt het belang van een goede samenwerking.</p>

Kenmerk 4 – Wereldburgerschap	
4.1 Norm	<p>De school heeft een visie op wereldburgerschap geformuleerd. Ook organiseert de school activiteiten voor de leerlingen ter bevordering van de ontwikkeling van deze visie.</p> <p><i>Voor minstens 1 ster laat de school zien hoe in het curriculum de vier elementen van wereldburgerschap zijn vormgegeven:</i> 1) Houding 2) Kennis 3) Vaardigheden 4) Waarden.</p> <p><i>Verder moet uit het onderwijsprogramma blijken dat de leerlingen actief deelnemen aan diverse internationaliseringsactiviteiten zoals excursies, debatten, workshops, community-action projecten, etc.</i> <i>De school toont hierbij aan welke doelen er voor wereldburgerschap aan de activiteiten worden gesteld en hoe deze bereikt worden.</i></p>
4.2 Norm	<p>Aan het eind van leerjaar drie hebben alle tto-leerlingen ten minste éénmaal deelgenomen aan een internationaal samenwerkingsproject.</p> <p><i>Voor minstens 1 ster toont de school aan dat alle tto-leerlingen hebben deelgenomen aan een project met leerlingen in het buitenland, waarmee een gezamenlijke leerervaring is opgedaan. De resultaten kunnen worden ingezien, bijvoorbeeld in de vorm van verslagen, werkstukken of video's. Tot slot kan de school laten zien hoe er binnen het project gewerkt is aan de vier elementen van wereldburgerschap zoals die bij 4.1 genoemd worden.</i></p>
4.3 Norm	<p>Docenten presenteren hun vak in internationale context en besteden aandacht aan de actualiteit.</p> <p><i>Voor minstens 1 ster:</i> - blijkt uit het lesprogramma dat in de lessen extra aandacht wordt besteed aan de internationale context. - komt dit tot uiting in bijvoorbeeld de keuze van het materiaal, de keuze voor onderwerpen of de opdrachten die leerlingen krijgen.</p>
4.4	<p>De activiteiten in het kader van wereldburgerschap worden gedocumenteerd en zijn beschikbaar.</p> <p><i>Voor minstens 1 ster kan de tto-afdeling laten zien dat de activiteiten van de leerlingen op een zinvolle manier worden gedocumenteerd en moeten de producten van leerlingen in te zien zijn.</i></p>
Toelichting visitatiecommissie	
4.1	<p>De visie op wereldburgerschap kan versterkt worden. Uit de gesprekken met de leerlingen werd vooral over het belang van de Engelse taal gesproken maar niet over het belang dat je als leerling ook een bredere blik ontwikkelt door tto. Het belang van internationale of interculturele competenties moet duidelijker naar voren komen in het programma. Denk met zijn allen na over een heldere visie over wereldburgerschap. Je kunt hierbij bijvoorbeeld gebruik maken van de Sustainable Development Goals.</p>
4.2	<p>Leerlingen hebben zeker een internationale ervaring, bijvoorbeeld bij STEAM als ze samenwerken met leerlingen uit de VS of in klas 2 het EUmind project. Door corona zijn de reizen uitgesteld maar het beleid van de school is weer gaan reizen als het mogelijk is. De school is wel creatief in het zoeken naar andere contacten zoals de uitbreiding van de stages in klas 3.</p>
4.3	

Er mag meer aandacht worden besteed aan het inbedden van de internationale context in de lessen. Dit hangt wellicht samen met de nog te ontwikkelen visie op wereldburgerschap.

4.4.

Het documenteren van de activiteiten in het kader van internationalisering staat nog in de kinderschoenen. Dit jaar is een start gemaakt met het portfolio Qompas en dat zal over de leerjaren worden uitgezet.

Kenmerk 5 – Persoonsontwikkeling	
5.1 Norm	<p>De school faciliteert de bewustwording van de persoonsontwikkeling van de leerling en de invloed van tto hierop. De persoonsontwikkeling wordt inzichtelijk gemaakt voor en door de leerling.</p> <p><i>Hierbij kan worden gedacht aan het maken van een portfolio, (eind)presentatie, webpagina etc.</i></p>
Toelichting visitatiecommissie	
<p>5.1 De mol-gesprekken die 3x per jaar plaatsvinden zijn een goede invulling van dit kenmerk. Leerlingen zijn zich bewust waarom ze het doen en dat ze leren reflecteren op hun werk. Het stagebeleid in klas 3 kan hier ook nog aan bijdragen.</p>	

Kenmerk 6 - Randvoorwaarden	
6.1	De tto-leerlingen doorlopen de school minimaal even snel als de niet-tto leerlingen. <i>Voor minstens 1 ster moet eventuele uitval of vertraging in vergelijking met die van de niet-tto leerlingen redelijk verklaarbaar zijn.</i>
6.2	De school beschikt over een document waarmee de kwaliteit van het tto-onderwijs wordt vastgesteld. Ook neemt de school maatregelen om de kwaliteit te bewaken en zo nodig te verbeteren.
6.3	Er is voldoende tijd voor de coördinatie van de tto-afdeling. <i>Bij deze indicator wordt gevraagd dat één of twee personen zich in voldoende mate bezig kunnen houden met onderwijscoördinatie die specifiek met de tto-afdeling te maken heeft.</i>
6.4	De school organiseert structureel overleg en samenwerking binnen het tto-team. <i>Deze indicator krijgt minstens 1 ster wanneer duidelijk blijkt dat er inhoudelijke afstemming tussen de verschillende vakken is. Mogelijke onderwerpen van afstemming zijn: vakoverstijgende projecten, wereldburgerschap en CLIL-didactiek.</i>
6.5	De nascholing van personeel is gericht op de kwaliteitseisen die worden gesteld aan tto. <i>Bij deze indicator wordt gevraagd dat de tto-afdeling een nascholingsbeleid heeft waarbij de tto-docenten (blijven) voldoen aan de eisen die worden gesteld aan hun taalvaardigheid Engels en hun pedagogisch-didactisch handelen.</i>
6.6	Het tweetalig onderwijs heeft een plek in de gesprekscyclus met de docenten. <i>Tto speelt een rol in bijvoorbeeld het aannamebeleid en/of de functioneringsgesprekken.</i>
Toelichting visitatiecommissie	
6.1	Over de doorstroom valt nog niet zoveel te zeggen. Er stromen leerlingen af van klas 1 tto naar 2 regulier maar dat komt omdat alle leerlingen in klas 1 met tto starten en aan het eind van het jaar de keus en een advies krijgen of ze door kunnen of niet.
6.2	Er is nog geen echt kwaliteitsdocument voor tto, maar de school maakt wel gebruik van de DOT-observatietool waarin ook speciale aspecten voor tto zijn meegenomen. De docenten gaven wel aan dat ze daar tot op heden nog geen kennis mee gemaakt hebben, maar dat staat wel in de planning voor dit jaar zei de schoolleiding.
6.3	Er zijn sinds kort twee coördinatoren en de taakverdeling moet met de groei nog goed afgesproken worden en de nieuwe coördinator zal dan ook meer uren dienen te krijgen.
6.4	

Er vindt elke 6 weken tto-overleg plaats. De voertaal is dan Engels. Er is aandacht voor CLIL tijdens die meetings. De vakoverstijgende samenwerking zou beter kunnen door bijvoorbeeld meer gezamenlijke projecten op te zetten. De 3 projectweken lenen zich daar goed voor.

6.5

De nascholing is goed opgezet. Borging en continuering is ook belangrijk.

6.6

Door corona is dat nog niet goed uit de verf gekomen maar het is zeker de intentie om tto onderdeel te laten zijn van de gesprekscyclus.

Ten slotte

De commissie dankt de school voor de prettige dag op de school en de constructieve en open gesprekken die gevoerd zijn met alle geledingen in de school.

Na heel wat roerige jaren heerst er weer een positieve sfeer in de school, bij zowel het team als de leerlingen. Dat is vooral het werk van de nieuwe directeur die een nieuw beleid heeft neergezet en het belang van een tto-afdeling heeft onderstreept. Het draagvlak voor tto is gegroeid en er zijn veel nieuwe docenten aangesloten in het tto-team. Leerlingen waren heel tevreden met hoe tto is neergezet en ze waren ook heel complimenteus naar hun docenten.

De school overweegt om in de toekomst ook tto op te zetten voor de basis/kaderstroom. De commissie adviseert om dit geleidelijk te doen door bijvoorbeeld te beginnen met 1 of 2 vakken of Engelstalige projecten. Zoek ook contact met een andere school die het op dit niveau heeft opgezet.

De commissie ziet ook mogelijkheden voor samenwerking met de stage 6 (11-jarige) leerlingen van de RIS die 1x per week op school komen voor een fotografie cursus gegeven door de STEAM-docent en een kookles. Deze samenwerking zou in de toekomst uitgebreid kunnen worden naar een samenwerking met de brugklassers, bijvoorbeeld samen koken.

Enkele aandachtspunten die de commissie wil meegeven:

- denk na over een heldere visie op wereldburgerschap en zorg voor meer aandacht voor internationale competenties bij de leerlingen
- zorg voor een intensievere samenwerking tussen de vakken, meer vakoverstijgende projecten
- denk eraan om iemand uit tto mee te nemen in de benoemingscommissie voor de nieuwe directeur aan het eind van het jaar. Dit is belangrijk voor de weg die nu is ingeslagen bij tto.

De commissie heeft een mooie dag gehad op de school en wenst Wolfert Lansing heel veel succes met het opzetten van tto in de bovenbouw.